

Geliş Tarihi: 28/12/2021

Kabul Tarihi: 24/06/2022

Yayınlanma Tarihi: 30/06/2022

Türk Cumhuriyetlerinden Gelen Öğrenci ve Velilerin Türkiye'deki Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri

Ramazan Özkul¹, Dilek Kırnk²

Özkul, R., & Kırnk, D. (2022). Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğrenci ve velilerin Türkiye'deki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Asian Journal of Instruction*, 10(1), 35-53. Doi: 10.47215/aji.1049901

Öz

Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye'ye gelen öğrenci ve velilerin salgın döneminde Türkiye'de uygulanan uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden olan durum çalışmasına göre modellenmiştir. Farklı tür ve düzeylerdeki eğitim kurumlarında öğrenim gören toplam 17 öğrenci ve 10 veli araştırmaya katılmıştır. Araştırmanın katılımcıları amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmış ve veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Türkiye'de yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin öğrencilerin akademik ve sosyal/kültürel gelişim hedefleri bulunduğu tespit edilmiştir. Türkiye'de yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının niteliğine ilişkin öğrenci ve veliler; akademik durum, sosyal ilişkiler/iletişim, kültür/sanat/spor, teknik olanaklar, zaman/süre boyutlarında görüşlerini ve önerilerini belirtmişlerdir. Bu kapsamda Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye'ye gelen öğrenci ve veliler; eğitimin anlaşılır olması, öğrencilerin derse katılımının yüksek olması, sosyal etkinliklerin devam etmesi, dijital içeriklerin zaman ve mekan sınırlaması olmaksızın erişilmesi ve eğitim zamanlamasının öğrencilere uygun olmasını olumlu değerlendirmişlerdir. Kaynak desteğinin yetersiz olması, ölçme-değerlendirme sisteminin anlaşılabilirliği, öğretmen-öğrenci iletişiminin yetersiz olması, kültürel aktivitelerin sayıca az olması, teknik erişimde sorunlar yaşanması ve ders süresinin yetersiz olmasını olumsuz olarak değerlendirmişlerdir. Bu tespitlere ilişkin öğrencilerin başka bir ülkeye, başka bir okula alışmaları için etkili uyum çalışmalarının yapılması, teknik destek sağlanması ve öğrencilerin gelişimine katkı sunabilecek farklı seçmeli derslerinin işlevsel hale gelmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Türk Cumhuriyetleri, uzaktan eğitim, veli

Views of Students and Parents from Turkic Republics on Distance Education in Turkey

Abstract

This study, which aims to determine the views of students and parents who came to Turkey from the Turkic Republics on the distance education practices applied in Turkey during the epidemic period, was modeled according to the case study, which is one of the qualitative research methods. A total of 17 students and ten parents studying in educational institutions of different types and levels participated in the research. The participants of the study were determined by the purposive sampling method. The research data were collected with a semi-structured interview form, and the data were evaluated with content analysis. It has been determined that students have academic and social-cultural development goals regarding the distance education practices carried out in Turkey. Regarding the quality of distance education practices carried out in Turkey, students and parents; They expressed their opinions and

¹ Dr, MEB, 0000-0001-9757-6062, ramazanozkul4427@gmail.com

² Dr, MEB, 0000-0002-7261-7259, dlkkrnk@gmail.com

suggestions regarding academic status, social relations/communication, culture/art/sports, technical possibilities, and time/duration. In this context, students and parents coming to Turkey from the Turkic Republics; positively evaluated that the education is understandable, students' participation in the course is high, social activities continue, digital content is accessed without time and place restrictions, and the training timing is suitable for students. They negatively evaluated the lack of resource support, the inability to understand the assessment-evaluation system, poor teacher-student communication, low number of cultural activities, problems in technical access, and insufficient course duration. Regarding these determinations, it has been suggested that adequate adaptation studies should be carried out for students to get used to another country, another school, technical support should be provided, and different elective courses that could contribute to the development of students should become functional.

Keywords: Distance education, parent, student, Turkic Republics

1. Giriş

Başlangıcı insanlık tarihi kadar eskiye dayanan eğitim, Türk tarihinde önemli bir yere sahiptir. Azerbaycan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan, Kazakistan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti ile birlikte yedi devlet tek millet olan Türklere eğitim, farklı zamanlarda yaşanan zor süreçlere rağmen yozlaşmamış, kendi kültür ve medeniyetlerine bağlı olarak yaşamıştır. Türk Cumhuriyetlerindeki eğitimlerde kurumsal olarak farklı uygulamalar bulunsa da bu devletler bin yıllık bir tecrübe ve birikimle kendi kültür ve medeniyetlerini oluşturmuş ve bu süreçte eğitim her zaman önemli ve değerli görülmüştür (Akyüz, 2018; Çeltikçi, 2013; Gül, 2019; Kılıç, 2008).

Orta Asya’dan göç edilen dönemden bugüne kadar Türklerin eğitim tarihine bakıldığında eğitim kurumları toplumların ihtiyaçlarına göre yine toplumda yer alan bireyler tarafından oluşturulmuştur (Güven, 2014). Ülkelerin yeni bir sosyo-ekonomik ortamda eğitimsel koşullara adapte olmak için hazırladıkları vizyon belgeleri eğitim sisteminin iyileştirilmesi amacını taşımakla birlikte dünyanın en gelişmiş ülkeleri arasına katılma gayesini de taşımaktadır. Türk ülkelerinin eğitim vizyonlarına bakıldığında evrensel insan hak ve ilkeleri ile birlikte ulusal geleneklere dayalı manevi, ahlaki ve kültürel-sosyal değerlerin korunması ve yaşatılması, öğrencilerin sağlam bir kişilikle gelişmeleri, etkili öğrenme yaşantıları geçirmeleri, dil ve matematiksel becerileri kazanmaları, öğrenme kültürünün yaşamsal devam etmesi için davranış ve kültür geliştirmeyi önemsedikleri görülmektedir. Karşılaştırmalı eğitim anlayışıyla Türk Cumhuriyetlerinin eğitim sistemlerine bakıldığında okul öncesi eğitimin önemli olduğu, öğrencilerin iletişim becerilerinin artmasına, yeteneklerinin keşfedilerek gelişmesine, sanatın farklı dalları ile ilgilenmelerine, çevreleriyle sosyalleşmelerine dikkat ettikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin akademik ve sosyal gelişmelerinin yanı sıra beden ve ruh sağlığını korumak için uzaktan eğitim sürecinde yapısal değişiklikler planlanmış ve zenginleştirilmiş eğitim programlarına yer verilmiştir. Eğitim kademeleri ve yaş sınırları, ders sayıları, ders içerikleri ve süreleri farklılık gösterse de vatanseverlik, sorumluluk, saygı, işbirliği, açıklık gibi değerlerin kazandırılması bilgiyi işlevsel uygulama, eleştirel düşünme, araştırma, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma, dil gelişimi gibi becerilerin eğitim programlarında yer aldığı ve titizlikle uygulandığı görülmüştür. Dil eğitimi, yetişkin eğitimi, mesleki eğitim, öğretmen yetiştirme ve mesleki gelişimi, sanat ve spor aktiviteleri/eğitimleri, çoklu ortam uygulamaları gibi konularının sıklıkla ele alındığı Türk Cumhuriyetlerinde, öğrencilerin gelişimi dikkatle izlenmektedir (Dündar, 2016; Gül, 2019; Kılıç, 2008; Uzeirli & Kılıçoğlu, 2021).

Günümüzde çevrimiçi süreçlerle hızlanan ve yoğun rekabet koşulları karşısında önemi daha da belirginleşen eğitimin niteliğinin artması ve çağdaş öğrenme koşullarında çeşitli bilgi, beceri ve yeteneklerle donatılan nesillerin yetişmesi tüm devletlerin ortak amacıdır. Öğrenme yaşantımızda uzaktan eğitim, zaman ve mekan zorunluluğu olmaksızın teknolojik aletler ve internet vasıtasıyla çevrimiçi ortamda sekron ya da asekron olarak eğitimlerin alındığı bir sistemdir (Özkul, Kırnık, Dönük, Altunhan & Altunkaynak, 2020). Uzaktan eğitimin olumlu

yönlerinin nasıl kullanılacağını bilerek ve karşılaşılan sorunların sebeplerini belirleyerek bilinçli adımlarla planlamalar yapılması eğitimin niteliğinin artması açısından önemli görülmektedir (Bilgiç & Tüzün, 2015). Uzaktan eğitim farklı disiplinlerde faaliyet gösteren her kesime yönelik uygulamaları içerebilmektedir (Yılmaz & Düğenci, 2010). Emin'e (2020) göre eğitime doğrudan etki eden konulardan biri dijital teknolojinin gelişimidir. Bu dijital teknoloji ile kısıtlı hareket etmek zorunda olan bireylerin mekana bağlı olmaksızın eğitim olanaklarından yararlanmaları büyük bir avantaj olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca, fırsat eşitsizliğini azaltma ve daha fazla kişiye ulaşma imkanı sağlamaktadır (Altıparmak, Kurt & Kapidere, 2011). Çağlar'a (2010) göre bilgi ve iletişim teknolojileri hızlı iletişim kurmayı ve çeşitli öğretim materyallerinden faydalanmayı kolaylaştırmaktadır. Yapılan araştırmalarda uzaktan eğitimle ilgili avantajlar kadar dezavantajlar da vurgulanmış ve özellikle internet erişimi kısıtlı olan öğrenciler için uzaktan eğitimin bir dezavantaja dönüşebileceği belirtilmiştir. Uzaktan eğitim süreci, öğretmen ve öğrenciler arasındaki yüz yüze etkileşimi sınırladığı için öğretme ve öğrenme sürecine birçok yeni zorluk getirmiştir (Liu, 2008). Wang ve Newlin (2000) uzaktan eğitim derslerinde öğretmenlerin öğrencilerini yeterince tanıyamadığını ve öğrencilerin özellikleri hakkında çok az şey bildiklerini vurgulamıştır. Yapılan araştırmalar öğrencilerin uzaktan eğitimde sadece ders materyalleri değil farklı desteklere de ihtiyaç duyduklarını göstermektedir (Altıparmak vd., 2011; Can & Topçuoğlu Ünal, 2019; Chen & Wang 2010; Williams, 2006). Altıparmak ve diğerleri (2011) uzaktan eğitimde sosyalleşme ve iletişim kurmanın zor olduğunu, İşman (2011) ise öğrenme sürecinde ortaya çıkan sorunlara anında çözüm üretilememesinden kaynaklı sorunlar yaşandığını ifade etmişlerdir.

Uzaktan eğitim süreci sadece ülkelerin kendi öğrencilerini değil yabancı uyruklu öğrencileri de kapsamaktadır. Uluslararası öğrenciler sadece kültürel alışverişin ve eğitim sisteminin evrenselleşmesinin itici gücü olmakla kalmaz, aynı zamanda öğrencilerin bir dereceye kadar ev sahibi toplumla bütünleştiği ve mezun olduktan sonra ev sahibi ülke diplomasına sahip olduğu görüleceğinden, yabancı uyruklu öğrenciler de geleceğin iş gücü açısından önemlidir (OECD, 2019). Can'a (1996) göre yabancı uyruklu öğrencilerin eğitiminde nitelik ve verimliliğin elde edilmesi için öğrencilerin amaçlarının ve beklentilerinin belirlenmesi, uygulamalarda önemsemesi ve planlamalarda dikkate alınması önemlidir. Çünkü öğrencilerin beklentileri belirlenmeden yapılan öğretim tasarımları amacına ulaşmaz ve bireylerin gelişimine katkı sağlayamaz. Yabancı uyruklu öğrencilerin eğitim sistemine uyumu noktasında sorunlarla karşılaşılırken, uzaktan eğitimle bu uyum sürecinin nasıl şekillendiğinin belirlenmesi önemlidir. Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğrenciler her ne kadar aynı milletin mensubu olsalar da her ülkenin farklı eğitim uygulamaları ve eğitim dilleri, aynı zamanda her öğrenci ve velinin farklı amaç ve beklentileri bulunmaktadır. Bu bağlamda ülkemizde eğitim gören öğrenciler kadar yabancı öğrencilerin uzaktan eğitimde yaşadıklarının belirlenmesi kapsayıcı bir eğitim açısından önemli görülmektedir.

Alanyazında yapılan araştırmalar incelendiğinde özellikle sınıflarında yabancı uyruklu öğrenciler olan öğretmenlerin yabancı uyruklu öğrencilerin varlıklarına ilişkin algıları (Kömürcü, 2019), Türkiye'de göç yaşamış çocukların eğitim sürecinde karşılaştıkları problemler (Kaştan, 2015), Türkiye'de öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerinin sosyo-kültürel ve ekonomik sorunları (Kıroğlu, Kesten & Elma, 2010) ve yabancı uyruklu öğrencilerin okul iklimine etkisi (Özdemir, 2016) gibi daha çok yüzyüze eğitimle ilgili olan araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırma ile uzaktan eğitim sürecinde yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları durumlar ele alınmıştır. Araştırma, Türk Cumhuriyetleri arasındaki eğitim, kültür ve pedagojik yakınlığı göstermesi yanında elde edilen verilerle eğitimin daha nitelikli olması adına önemlidir.

Bu bilgilere bağlı olarak yapılan çalışmanın amacı Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye'ye gelen öğrenci ve velilerin salgın döneminde Türkiye'de uygulanan uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu amaç kapsamında aşağıdaki alt problemler belirlenmiştir:

- ✓ Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye’ye gelen öğrencilerin Türkiye’de yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin gelişim beklentileri nelerdir?
- ✓ Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye’ye gelen öğrenci ve velilerin Türkiye’de yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının niteliğine ilişkin görüşleri nelerdir?
- ✓ Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye’ye gelen öğrenci ve velilerin Türkiye’de yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının niteliğinin artırılmasına ilişkin önerileri nelerdir?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışmasına göre modellenmiştir. Nitel araştırma yöntemi, araştırmacıların insanları ve içinde yaşadıkları sosyal ve kültürel bağlamları anlamalarına yardımcı olmak için tasarlanmıştır (Myers, 1997). Cresswell’e (2007) göre durum çalışması; araştırmacıların sınırlandırılmış bir veya birkaç durumu çoklu kaynakları içeren veri toplama araçları (gözlemler, görüşmeler vb.) ile derinlemesine incelediği, temaların tanımlandığı nitel bir araştırma yaklaşımıdır. Bu çalışma da durum çalışmasına göre tasarlanarak Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğrenci ve velilerin uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmada katılımcılar belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, sınırlı kaynakların en etkin kullanımı, bilgi açısından zengin durumların belirlenmesi ve seçilmesi için nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bir tekniktir (Patton, 2002). Bu durum ilgilenilen bir fenomen hakkında özellikle bilgili veya bu konuda deneyimli olan bireyleri belirlemeyi ve seçmeyi içerir (Cresswell & PlanoClark, 2010). Örneklemin ilgilenilen belli alt grupların özelliklerini göstermek ve betimlemek için amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tercih edilmiştir. Türk Cumhuriyetleri vatandaşı olma, araştırmaya gönüllü olma ve uzaktan eğitim deneyimi olma kriterleri esas alınmıştır.

Bu araştırma, Türk Cumhuriyetlerinden gelen ve Malatya ilindeki resmi okullarda öğrenim gören öğrenci ve öğrencilerin velileriyle yürütülmüştür. Bu kapsamda toplam 17 öğrenci ve 10 veli araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Baltacı’ya (2019) göre nicel araştırmalar genellemelere dayalı olduğu için evreni temsil edecek büyük ve geniş örneklemlere ihtiyaç duyarken nitel araştırmalar, çoğunlukla gözlem ve görüşmelere dayalı olarak yürütüldüğünden büyük ve geniş örneklemlere ihtiyaç duymamaktadır.

Öğrencilerin cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, ülke/uyruk, Türkiye’de kalış süresi, hedeflediği meslek, Türkçe anlama ve kullanma düzeyi (dinleme/ konuşma/okuma/yazma) gibi bazı kişisel bilgileri Tablo 1’de belirtilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Özellikleri (Öğrenciler)

Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş	Sınıf	Ülke/Uyruk	Türkiye’de Kalış Süresi (Yıl)	Türkçe Anlama ve Kullanma Durumu
Ö1	K	14	9	Azerbaycan	5	4
Ö2	K	8	2	Özbekistan	2	4
Ö3	K	12	7	Azerbaycan	3	5
Ö4	E	9	3	Azerbaycan	2	4
Ö5	E	11	6	Azerbaycan	2	5
Ö6	K	10	5	Azerbaycan	2	5
Ö7	E	9	3	Azerbaycan	1	4
Ö8	E	11	6	Kırgızistan	5	4
Ö9	K	14	8	Özbekistan	1	3
Ö10	E	12	6	Özbekistan	1	2
Ö11	E	11	5	Azerbaycan	7	4
Ö12	E	11	6	Özbekistan	1	3
Ö13	E	12	6	Azerbaycan	4	4
Ö14	E	17	11	Türkmenistan	5	3
Ö15	K	12	8	Türkmenistan	5	4
Ö16	K	9	2	Türkmenistan	5	3
Ö17	K	8	2	Türkmenistan	5	3

Tablo 1 verilerine göre araştırmaya sekiz Azerbaycan, dört Özbekistan, dört Türkmenistan ve bir Kırgızistan'dan gelen yaşları sekiz ile on yedi arasında değişen dokuz erkek ve sekiz kız olmak üzere toplam on yedi öğrenci katılmıştır. Katılımcıların Türkçe anlama ve kullanma düzeyleri kendi görüşlerine göre belirlenmiştir. Katılımcılar; Türkçe dilini kullanarak dinlediği ifadeleri anlama, belirlenen bir konuda konuşma, verilen bir metni okuma ve söylenenleri ya da düşündüklerini yazılı olarak ifade etme becerilerini düşünülerek 1: Çok Kötü, 2: Kötü, 3: Orta, 4: İyi, 5: Çok iyi arasında bir puanlamayı kendileri yapmışlardır.

Öğrencilerin velilerinin cinsiyet, yaş, öğrenim durumu gibi bazı kişisel bilgileri Tablo 2’de belirtilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Özellikleri (Veliler)

Katılımcı Veliler	Veli Yaş	Veli Cinsiyet	Veli Eğitim Düzeyi
V1	31	K	Lise
V2	39	K	Üniversite
V3	35	E	Üniversite
V4	31	K	Lise
V5	55	E	Ortaokul
V6	52	K	Ortaokul
V7	29	K	Lise
V8	31	K	Ortaokul
V9	36	K	Lise
V10	36	K	Lise

Tablo 2’de Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin velilerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Yaşları 29 ile 55 arasında değişen sekiz kadın ve iki erkek olmak üzere on veli araştırmada görüş bildirmiştir. Velilerin ortaokul, lise ve üniversite düzeyinde eğitimler aldıkları görülmüştür.

2.3. Veri Toplama Araçları

Nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan veri toplama metodolojileri görüşme, odak grup görüşmesi, gözlem vb. tekniklerdir (Palmer & Bolderston, 2018). Görüşme tekniği, görüşülen kişinin dünyasına dair anlayış kazanma ve görüşülen kişinin deneyimlerinin doğası veya anlamı hakkında daha derin bir anlayış kazanma olanağı sunar (Cohen, Manion & Morrison, 2000). Bu çalışmada araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilebilecek veriler derinlemesine değerlendirme için avantaj sağlayabilir (Bell, 2010).

Alanyazın incelemesi sonrası araştırmacılar tarafından öğrencilere ve velilere yönelik farklı sorular içeren bir form hazırlanmıştır. Bu formda altısı öğrencilere ve üçü velilere yönelik olmak üzere dokuz açık uçlu soru yer almaktadır. Öğrencilere uzaktan eğitim uygulamalarının niteliği, uzaktan eğitim uygulamalarında akademik ve sosyal gelişim beklentileri ve uzaktan eğitim uygulamaları sırasında karşılaştıkları sorunlara ilişkin sorular sorulmuştur. Velilere ise Türkiye'de yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının çocukları üzerine etkileri, eğitim sürecinde yaşadıkları sorunlar ve Türkiye'deki eğitimin niteliğinin artırılmasına ilişkin önerilerine yönelik sorular sorulmuştur. İnönü Üniversitesi Ölçme Değerlendirme ve Eğitim Yönetimi alanlarında görev yapan iki akademisyenden uzman görüşleri alınarak hazırlanan görüşme formunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

2.4. Veri Toplama Süreci

Görüşmeler 2020-2021 eğitim-öğretim yılı Eylül ayında gerçekleştirilmiştir. Gerekli izin süreçleri yürütülerek çalışma gruplarına araştırma hakkında bilgi verilmiştir. Öğrencilerden randevular alınarak çevrimiçi görüşmeler planlanmıştır. Temel eğitim kurumlarında okuyan ve Türkçeyi yeterince kullanamayan öğrencilerle yapılan görüşmelerde velilerden destek alınmıştır. Öğrencilerle görüşmeler ortalama 35-50 dakika arasında değişirken velilerle yapılan görüşmeler ortalama 30-35 dakika sürmüştür. Salgın koşulları nedeniyle çevrimiçi yapılan görüşme süreci boyunca etik kurallara riayet edilmiştir. Katılımcılardan sözlü onay alınarak görüşmeler kayıt edilmiş ve elde edilen veriler elektronik ortama aktarılmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Görüşmeden elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi süreci; verilerin kodlanması, temaların oluşturulması, kodların ve temaların belirlenmesi ve bulguların yorumlanması şeklinde belirli aşamalarla gerçekleştirilmiştir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Verilerin sıralanması, alt birimlere bölünmesi ve örüntülerin ortaya çıkarılması ile birlikte ham veriler anlamlı kategoriler halinde düzenlenmiştir. Raporlama sürecinde öğrenci ve velilerin görüşlerini ayırt etmek amacıyla öğrenciler için (Ö1, Ö2, Ö3, ...), veliler için (V1, V2, V3, ...) kodları kullanılmıştır. Birden fazla öğrencisi olan veliler için sıralamaya uygun olan sadece bir kod kullanılmıştır.

2.6. Geçerlik ve Güvenirlilik

Katılımcılardan gelen veriler doğrultusunda araştırma süreci detaylı olarak açıklanmaya çalışılmış ve doğrudan alıntılara da yer verilerek araştırmanın dış geçerliliğinin artırılması sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın iç geçerliği için gerek veri toplama sürecinde, gerekse verilerin analizi ve yorumlanması sürecinde araştırmacılar tutarlı hareket etmişlerdir. Araştırmanın iç güvenirliliğinin sağlanması noktasında ise kodlamalar araştırmacılar tarafından ayrı ayrı yapılmış ve üzerinde uzlaşılan kod ve temalar kullanılmıştır. Bu kapsamda araştırmanın tutarlılığı sağlanmaya çalışılmıştır. Üzerinde uzlaşılan kod sayısının toplam

uzlaşılan ve uzlaşılamayan kod sayısına bölünmesiyle kodlayıcılar arası güvenilirlik oranı hesaplanmış ve güvenilirlik %82 olarak belirlenmiştir. Dış güvenilirlik için ise İnönü Üniversitesi Ölçme Değerlendirme ve Eğitim Yönetimi alanlarında uzman olan iki kişiden görüş alınmıştır.

2.7. Etik Kurul İzin

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Bu çalışma için etik kurul izni İnönü Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma Etik Kurulu'nun 23.08.2021 tarihli ve 2021/15-14 numaralı kararı ile alınmıştır.

3. Bulgular

Bulgular; 1) Öğrencilerin Gelişim Beklentileri, 2) Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Niteliğine İlişkin Görüşler ve 3) Uzaktan Eğitimin Niteliğinin Artırılmasına Yönelik Öneriler başlıkları altında sunulmuştur.

3.1. Öğrencilerin Gelişim Beklentileri

Araştırma kapsamında öğrencilerin Türkiye’de yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarında gelişim beklentilerine ilişkin görüşleri Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Uygulamalarında Gelişim Beklentileri

Kategoriler	Gelişim Beklentileri
Akademik Gelişim	Meslek sahibi olmak
	Güvenilir/doğru bilgilere sahip olmak
	Yeteneklerinin keşfedilmesi/ geliştirilmesi
	Başarısız olma korkusunun üstesinden gelmek
	Türkçe dilini öğrenmek
Sosyal/Kültürel Gelişim	Arkadaşlarla iyi ilişkiler (işbirliği, yardımlaşma vb.) geliştirmek
	Çevreye uyum sağlamak (kültürel, sosyal, iklim, coğrafi yer vb.)
	Yaşadığı alanda mutlu ve güvende hissetmek
	Ahlak duygusunu geliştirmek ve korumak
	Milli ve manevi değerleri öğrenmek/yaşamak

Tablo 3 verilerine göre Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde; akademik gelişim ve sosyal/kültürel gelişim olmak üzere iki boyutta beklentileri bulunmaktadır. Akademik gelişim boyutunda; meslek sahibi olmak, güvenilir/doğru bilgilere sahip olmak, yeteneklerinin keşfedilmesi/geliştirilmesi ve Türkçe dilinin öğrenilmesi gibi beklentileri bulunmaktadır.

Sosyal/kültürel gelişim boyutunda; arkadaşlarla iyi ilişkiler (işbirliği, yardımlaşma vb.) geliştirmek, çevreye uyum sağlamak (kültürel, sosyal, iklim, coğrafi yer vb.), yaşadığı alanda mutlu ve güvende hissetmek, ahlak duygusunu geliştirmek ve korumak, milli ve manevi değerlerin öğrenmek/yaşamak gibi beklentileri bulunmaktadır.

Bu kategorilerle ilgili öğrenci görüşlerinden bazıları şunlardır:

Ö8: “Türkçe dilini de daha çok geliştirmem gerekiyor çünkü Kırgızistan’da Kırgızca ve Rusça konuşulur ve bu diller Türkçe’den çok farklı. Geldiğimden beri aile içinde Türkçe kullanmadığım için dilim çok zayıf. Özellikle aile içinde biz sadece kendi dilimizde konuşurduk Bu nedenle okulda Türkçe dilini de öğrenmek istiyorum.”

Ö10: “Ben Özbekistanlıyım. Hem yaşadığım ülkede hem de doğduğum ülkede vatanını sevmek, doğru sözlü olmak ve çok çalışmak önemlidir. Ben de okulda özellikle bu değerlerimin yaşaması ve yaşatılması için elimden geleni yapacağım. Şu an Türkçe’yi çok iyi bilmiyorum çünkü biz genelde Özbekçe ve Rusça konuşurduk.”

Ö11: “Türkçeyi yeni öğrendiğim için bazı bilgileri doğru öğrenemediğim zamanlar oldu. Bazen derslerde arkadaşlar ya da eğitimciler bize eksik bilgi verdiği de oldu. Bu nedenle bu ülkede kaldığım süre boyunca doğru bilgiler edinmek istiyorum.”

Ö12: “Özbekistan farklı Türkiye çok farklı. Oradaki okullar ve ortamımız ile buradakiler farklı. Arkadaşlar, öğretmenler, bu ülkenin kuralları, toplumu ile anlaşmak istiyorum. Onlardan farklı olmak istemiyorum. Ailemden öğrendiğim ahlak ve edep bilgilerini korumak ve bu ülkenin kültürü ile geliştirmek istiyorum.”

3.2. Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Niteliğine İlişkin Görüşler

Araştırma kapsamında öğrenci ve velilerin Türkiye’de yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının niteliğine ilişkin görüşleri Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4. Türkiye’de Yürütülen Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Niteliğine İlişkin Öğrenci ve Veli Görüşleri

Kategoriler	Kodlar
Akademik Durum	Eğitimin anlaşılır olması
	Öğrencilerin derse katılımının yüksek olması
	Derslere karşı öğrencilerin olumlu tutum geliştirmesi
	İçeriğinin nitelikli olması
	Öğrencilerin verilen ödevi yeterli bulması
	Sınavlarda başarı gösterilmesi
	Olumlu öğrenme ortamının oluşturulması
	Öğretmenlerin nitelikli olması
	Konuların etkili öğrenilmesi
	Eğitim programının nitelikli uygulanması
Farklı yeteneklerin keşfedilmesi	
Olumsuz	Öğrenemeyen öğrencilerin olması
	Kaynak desteğinin yetersiz olması
	Ölçme-değerlendirme sisteminin anlaşılabilmesi
	Canlı derste öğrenci sayısının fazla olması
	Canlı derste sınıf yönetimi sorunlarının yaşanması
	Ders çeşitliliğinin yetersiz olması
	Ailelerin verilen ödevleri yeterli bulmaması
	Yabancı dil eğitiminin yüzeysel öğretilmesi
	İkinci dil olarak Türkçe’nin öğrenilmesinin zorlaşması
	Sosyal etkinliklerin devam etmesi (yüz yüze ya da online)
Öğrencilerin sınıfa uyum sağlaması	
Öğretmenlerin öğrencilere ilgili davranması	
Sosyal İlişkiler/ İletişim	Öğretmen-öğrenci iletişiminin yetersiz olması
	Öğrencilerin sosyal-duygusal gelişim düzeylerinin yeterli olmaması
	İkinci dil olarak Türkçe’nin öğrenilmesinin zorlaşması
	Öğrenciler arasında arkadaşlık ilişkilerinin yeterince gelişmemesi

Tablo 4. (devamı)

Kategoriler	Kodlar
Kültür/Sanat/ Spor	Olumlu Online konser, şiir dinletisi yapılması Temassız oyunlar oynanması Online tiyatro izlenmesi Dijital müzelerin gezilmesi
	Olumsuz Kültürel aktivitelerin sayıca az olması Öğrencilerin sportif çalışmalara yeterince katılmamaları Öğrencilerin sanatsal çalışmaları yeterince yapamamaları Yüzme, bisiklet, jimnastik, dans gibi bedensel aktivitelerin az olması
Teknik Olanaklar	Olumlu Dijital içeriklere zaman sınırlaması olmaksızın erişim olması Dijital içeriklere mekan sınırlaması olmaksızın erişim olması
	Olumsuz Teknik erişimde sorunlar yaşanması (platformların kullanımı) İnternet alt yapısı/kotasının yetersiz olması Kullanabilecek teknolojik araçlara (bilgisayar, tablet, telefon) erişimin sınırlı olması
Zaman/Süre	Olumlu Eğitim zamanlamasının öğrenciye uygun olması
	Olumsuz Ders süresinin yetersiz olması Canlı ders aralarının yetersiz olması

Tablo 4 verilerine göre öğrenci ve veliler Türkiye’de yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının niteliğine ilişkin akademik durum boyutunda; eğitimin anlaşılır olması, öğrencilerin derse katılımının yüksek olması, derslere karşı öğrencilerin olumlu tutum geliştirmesi ve içeriğinin nitelikli olmasını olumlu değerlendirirken öğrenemeyen öğrencilerin olması, kaynak desteğinin yetersiz olması, ölçme-değerlendirme sisteminin anlaşılabilmesi ve canlı derste öğrenci sayısının fazla olmasını olumsuz değerlendirmektedir.

Sosyal ilişkiler/iletişim boyutunda; öğrenci ve veliler sosyal etkinliklerin devam etmesi (yüz yüze ya da online), öğrencilerin sınıfa uyum sağlaması ve öğretmenlerin öğrencilere ilgili davranmasını olumlu değerlendirirken öğretmen-öğrenci iletişiminin yetersiz olması, öğrencilerin sosyal-duygusal gelişim düzeylerinin yeterli olmaması ve öğrenciler arasında arkadaşlık ilişkilerinin yeterince gelişmemesini olumsuz değerlendirmektedir.

Kültür/sanat/spor boyutunda öğrenci ve veliler online konser, şiir dinletisi yapılması, temassız oyunlar oynanması, online tiyatro izlenmesi ve dijital müzelerin gezilmesi etkinliklerini olumlu değerlendirirken kültürel aktivitelerin sayıca az olması, öğrencilerin sportif çalışmalara yeterince katılmamaları, öğrencilerin sanatsal çalışmaları yeterince yapamamaları ve yüzme, bisiklet, jimnastik, dans gibi bedensel aktivitelerin az olmasını olumsuz değerlendirmişlerdir.

Teknik olanaklar boyutunda öğrenci ve veliler dijital içeriklere zaman ve mekan sınırlaması olmaksızın erişim olmasını olumlu değerlendirirken teknik erişimde sorunlar yaşanması (platformların kullanımı), internet alt yapısı/kotasının yetersiz olması ve kullanabilecek teknolojik araçların olmamasını olumsuz değerlendirmişlerdir.

Zaman/süre boyutunda öğrenci ve veliler eğitim zamanlamasının öğrenciye uygun olmasını olumlu değerlendirirken ders süresinin yetersiz olması ve canlı ders aralarının yetersiz olmasını olumsuz değerlendirmişlerdir.

Bu kategorilerle ilgili öğrenci ve veli görüşlerinden bazıları şunlardır:

Ö4: “Arkadaşlarımı çok özliyorum. Sık sık görüşemiyoruz. Aynı şekilde öğretmenimle de konuşamıyoruz. Bazen kendimi burada yalnız hissediyorum. İnternet sorunu da yaşadım. Sık sık dersten düşüyordum. Tekrar katılmam zaman alıyordu.”

Ö9: “Özbekistan'dan geleli henüz çok az bir zaman oldu Ancak bu yıl boyunca uzaktan eğitim derslerine katıldım. Derslerin saatleri uygundu ancak bazı derslerde öğretmenler hızlı konuştuğu ya da atasözleri deyimler gibi kavramları kullandıkları için anlayamadığım oluyor. Çokça benzetme yapılan durumlarda anlamadığım yerleri, bilmediğim kelimeleri internette araştırıyorum.”

V3: “Uzaktan eğitim çalışmalarında çocuklarımızın dil gelişimi yeterli olmadı. Çocuklarımız arkadaşları ile oynarken ya da okuldaki derslerde Türkçe ile karşılaşıyorlardı. Türkçe kullanma düzeyleri geliyordu. Ama şimdi evdeler ve evde kendi dilimizi kullanıyoruz.”

V9: “Ciddi sorun yaşamadım ama müzik, resim gibi hüner derslerinin olmaması kötü bir durum. Ayrıca öğretmenler az ödev verdikleri gibi verdikleri ödevleri de kontrol etmiyorlar.”

3.3. Uzaktan Eğitimin Niteliğinin Artırılmasına Yönelik Öneriler

Araştırma kapsamında öğrenci ve velilerin Türkiye’de yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının daha nitelikli olması için önerileri Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5. Türkiye’deki Eğitimin Niteliğinin Artırılmasına İlişkin Öğrenci ve Veli Önerileri

Kategoriler	Kodlar
Akademik Durum	Öğrencilerin gelişimine katkı sunabilecek farklı seçmeli derslerinin işlevsel hale gelmesi Ödevlerin kontrol edilerek öğrencilere geri dönüt verilmesi Temel derslere yönelik ders dışında takviye eğitimler düzenlenmesi Ölçme değerlendirme çalışmalarının öğrenci ve veliler tarafından anlaşılır hale gelmesi Türkçe temel düzeyde kullanılsa da özdeyişler, atasözleri ve deyimlerin anlaşılması konusunda çalışma yapılması
Sosyal İlişkiler/İletişim	Öğrencilerin başka bir ülkeye, başka bir okula alışmaları için etkili uyum çalışmalarının yapılması Türkiye’deki eğitim sistemi ve ebeveyn sorumluluklarının velilere açıklanması Dilsel ve bedensel yönden farklı gelişim dönemlerindeki öğrencilerin kaynaşması için kapsayıcı eğitim uygulamalarının yaygınlaşması Öğrencilerin başka bir ülkeye, başka bir okula alışmaları için etkili uyum çalışmalarının yapılması Ders dışında öğretmenlerle iletişim kurma ortamının sağlanması Eğitim kariyerlerinin belirlenmesi için öğrencilere rehberlik faaliyetlerinin daha nitelikli yürütülmesi
Kültür/Sanat/Spor	Öğrencilerin kendilerini ve çevrelerini tanımaları adına farklı kültürel ve sportif alanlarda müsabakalar ve olimpiyatların düzenlenmesi Pandemi koşullarına uygun çocuk oyunlarının ve oyun alanlarının belirlenmesi Uzaktan eğitim sürecinde sanatsal, kültürel, sportif aktivitelerin planlanması Sanat (müzik, resim) atölyelerinin kurulması
Teknik Olanaklar	Teknik destek sağlanması (platformların kullanım bilgisi) Öğrencilere bilişim araçlarının (bilgisayar, tablet) verilmesi
Zaman/Süre	Uzaktan eğitimde verilen eğitim aralarının (tenefüslerin) biraz daha uzatılması

Tablo 5’te Türkiye’deki eğitimin niteliğinin artırılmasına ilişkin öğrenci ve veli önerileri yer almaktadır. Öğrenci ve veliler akademik durum, sosyal ilişkiler/iletişim, kültür/sanat/spor, teknik olanaklar ve zaman/süre boyutlarında öneriler geliştirmişlerdir.

Katılımcılar akademik durum boyutunda; öğrencilerin gelişimine katkıda sunabilecek farklı seçmeli derslerinin işlevsel hale gelmesi, ödevlerin kontrol edilerek öğrencilere geri dönüt verilmesi, temel derslere yönelik ders dışında takviye eğitimler düzenlenmesi, ölçme değerlendirme çalışmalarının öğrenci ve veliler tarafından anlaşılır hale gelmesi ve Türkçe temel düzeyde kullanılsa da özdeyişler, atasözleri ve deyimlerin anlaşılması konusunda çalışma yapılmasını önermişlerdir.

Sosyal ilişkiler/iletişim boyutunda; katılımcılar öğrencilerin başka bir ülkeye, başka bir okula alışmaları için etkili uyum çalışmalarının yapılması, Türkiye’deki eğitim sistemi ve ebeveyn sorumluluklarının velilere açıklanması, dilsel ve bedensel yönden farklı gelişim dönemlerindeki öğrencilerin kaynaşması için kapsayıcı eğitim uygulamalarının yaygınlaşması, ders dışında öğretmenlerle iletişim kurma ortamının sağlanması ve eğitim kariyerlerinin belirlenmesi için öğrencilere rehberlik faaliyetlerinin daha nitelikli yürütülmesini önermişlerdir.

Kültür/sanat/spor boyutunda katılımcılar sanat (müzik, resim) atölyelerinin kurulması, pandemi koşullarına uygun çocuk oyunlarının ve oyun alanlarının belirlenmesi, uzaktan eğitim sürecinde sanatsal, kültürel, sportif aktivitelerin planlanması ve öğrencilerin kendilerini ve çevrelerini tanımaları adına farklı kültürel ve sportif alanlarda müsabakalar ve olimpiyatların düzenlenmesini önermişlerdir.

Teknik olanaklar boyutunda katılımcılar teknik destek sağlanması (platformların kullanım bilgisi) ve öğrencilere bilişim araçlarının (bilgisayar, tablet) verilmesini önermişlerdir. Zaman/süre boyutunda ise uzaktan eğitimde verilen eğitim aralarının (teneffüslerin) biraz daha uzatılmasını önermişlerdir.

Bu kategorilerle ilgili öğrenci ve veli görüşlerinden bazıları şunlardır:

Ö16: “Annem ve ablam olmazsa ben derse katılamıyorum. Çünkü dersin yapıldığı dijital sisteme giremiyorum. Sesimi ve görüntümü açamıyorum.”

Ö17: “Ben oyun oynamak istiyorum. Evde çok sıkıldım. Hastalığın olmadığı yerde ve bulaşmayacağı şekilde oyunlar bulunmalıdır. Eğlenceli oyun alanları açılmalıdır.”

V8: “Bu ülkede kendi öğrencimle ilgili sorumluluklarımı bilmiyorum. Mesela veli toplantısı olmadı. Benimle kimse konuşmadı. Bu beni bir dönem belirsizliğe itti. Bu nedenle bir eğitimle bu ülkedeki velilerin görevleri açıklanabilir. Benim çocuğum iri yapılı, kilolu, gözlüklü bir öğrenciydi. Türkçeyi de tam konuşamadığı için arkadaşları alay etmişler. Çocuğum okuldan çekindi gitmek istemedi. Sorun çözüldü ama biraz üzüldük o dönem. Bu nedenle farklı özelliklerdeki öğrencilerin kaynaşması için bir anlaşma ortamı oluşturulmalıdır.”

V10: “Çocuklarımızın yaptığı ödevler sık kontrol edilmeli. Böylece çocuklarımızın ne öğrendiği belli olur hem de öğrenciler kendilerinin takip edildiğini bilir.”

4. Tartışma ve Sonuçlar

Türkiye’de yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenciler; meslek sahibi olmak, güvenilir-doğru bilgilere sahip olmak, yeteneklerinin keşfedilmesi-geliştirilmesi, başarısız olma korkusunun üstesinden gelmek, Türkçe dilinin öğrenilmesi gibi akademik gelişim beklentileri

bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler; arkadaşlarla iyi ilişkiler (işbirliği, yardımlaşma vb.) geliştirmek, çevreye uyum sağlamak (kültürel, sosyal, iklim, coğrafi yer vb.), yaşadığı alanda mutlu ve güvende hissetmek, ahlak duygusunu geliştirmek ve korumak milli ve manevi değerlerin öğrenilmesi-yaşanması gibi sosyal gelişim beklentileri bulunmaktadır.

Çelik (2008) ile Şahin, Esmeray ve Akgüney (1993) yaptıkları araştırmalarda yabancı uyruklu öğrencilerin dil becerilerini artırmak, değişik eğitim programlarına yerleştirilmek, eğitim programlarında uyum sorunları yaşamamak gibi beklentilerinin olduğunu tespit etmişlerdir. Bu beklentilere bağlı olarak akademik başarılarını yükseltmek için öğrencilerin yaşadığı uyum sorunlarının ele alınması gerektiği söylenebilir. Gibbons'a (2003) göre öğrencilerin kültürel ve etkileşimli arka planı, öğrenme süreçlerinde etkin hale getirildiğinde öğrencilerin bilgileri anlamlandırılmaları daha kolaylaşmaktadır. Bu kapsamda Türk kültürünü bilen, sosyal beklentilerine ulaşmış yabancı uyruklu öğrencilerin akademik olarak da gelişme gösterdikleri söylenebilir.

Uzaktan eğitim uygulamalarının niteliğine ilişkin öğrenci ve velilerinin; akademik durum, sosyal ilişkiler/iletişim, kültür/sanat/spor, teknik olanaklar ve zaman boyutlarında görüşleri bulunmaktadır. Öğrenci ve veliler Türkiye'de yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının niteliğini akademik durum boyutunda; eğitimin anlaşılır olması, öğrencilerin derse katılımının yüksek olması, derslere karşı öğrencilerin olumlu tutum geliştirmesi ve içeriğinin nitelikli olması açılarından olumlu; öğrenemeyen öğrencilerin olması, kaynak desteğinin yetersiz olması, ölçme-değerlendirme sisteminin anlaşılabilirliği ve canlı derste öğrenci sayısının fazla olması açılarından olumsuz görmektedirler.

Hannay ve Newvine'ye (2006) göre eğitimin niteliğinin artması için öğrencilerin motivasyonlarının artırılması, öğrencilere özerklik tanınması, geri bildirim işlevsel olması ve farklı içeriklerde sorumluluklar verilerek görev çeşitliliğinin sağlanması gerekmektedir. Sattin-Bajaj, Barbara, Boix-Mansilla ve Strom'a (2020) göre göçmen öğrencilerin pandemi döneminde kaynaklara erişim düzeyi düşmekte, evde öğrenim aktivitelerini yapmak için desteğe ihtiyaç hissetmektedirler. Ko ve Rossen (2017) sanal sınıflarda söz hakkı alma, sınıf kontrolünü sağlama, dikkat dağınık davranışlarla karşılaşma konularında sınıf yönetimi sorunlarının yaşandığını belirtmişlerdir.

Sosyal ilişkiler/iletişim boyutunda; öğrenci ve veliler sosyal etkinliklerin devam etmesi (yüz yüze ya da online), öğrencilerin sınıfa uyum sağlaması ve öğretmenlerin öğrencilere ilgili davranmasını olumlu değerlendirirken öğretmen-öğrenci iletişiminin yetersiz olması, öğrencilerin sosyal-duygusal gelişim düzeylerinin yeterli olmaması ve öğrenciler arasında arkadaşlık ilişkilerinin yeterince gelişmemesini olumsuz değerlendirmektedir.

Ron-Balsera (2015), Spomer ve Cowen (2001) farklı ülkelerden gelen öğrencilerin, dil eksikliğinin ötesine geçen çeşitli entegrasyon sorunları yaşadıklarını tespit etmişlerdir. Okul sistemine aşina olmamaları ve yeni bir kültüre uyum sağlayamamaları, tecrit ve sosyal dışlanma bu sorunlardan bazılarıdır. Bu nedenle okullar sadece göçmen öğrencilerin dil becerilerini geliştirmeye değil, aynı zamanda sosyal becerilerini geliştirmenin bir yolu olarak sosyal etkileşimleri kolaylaştırmaya çalışmalıdır (Allaberdiyev, 2007; Pottie, Dahal, Georgiades, Premji & Hassan, 2015; Ron-Balsera, 2015; Spomer & Cowen, 2001). Özmen (2012) tarafından yapılan çalışmada, uzaktan eğitim ortamının öğrencilerin iletişimini artırdığı, öğrencilerin bu ortamda kendilerini daha rahat ifade ettikleri, anında dönüt alınabildiği sonucu çıkmıştır. Bu sonuçlar araştırma bulguları ile uyumsuzdur. Bu durumun öğrenci sayılarının ve özelliklerinin farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Katılımcılar kültür/sanat/spor boyutunda online konser, şiir dinletisi yapılması, temassız oyunlar oynanması, online tiyatro izlenmesi ve dijital müzelerin gezilmesi etkinliklerini olumlu değerlendirirken kültürel aktivitelerin sayıca az olması, öğrencilerin sportif çalışmalara yeterince katılmamaları, öğrencilerin sanatsal çalışmaları yeterince yapamamaları ve yüzme, bisiklet, jimnastik, dans gibi bedensel aktivitelerin az olmasını olumsuz değerlendirmişlerdir.

Yılmaz, Sakarya, Gayretli ve Zahal (2021) uzaktan verilen müzik eğitiminin öğrencinin sanatsal öğrenmesini desteklediğini, öğrencinin psikolojik durumuna olumlu katkı sağladığını, öğrenme sürecinde zaman ve yer açılarından kolaylaştırıcı etkilerinin olduğunu tespit etmiştir. Kaya Deniz (2020) yaptığı çalışmada sosyal ve fiziksel izolasyonun yaşandığı salgın döneminde kültür faaliyetlerinin dijital dönüşümü ile birlikte bireylerin iletişim ve sosyalleşme ihtiyaçlarının karşılandığını ifade etmiştir.

Teknik olanaklar boyutunda öğrenci ve veliler dijital içeriklere zaman ve mekan sınırlaması olmaksızın erişim olmasını olumlu değerlendirirken teknik erişimde sorunlar yaşanması (platformların kullanımı), internet alt yapısı/kotasının yetersiz olması ve kullanılabilecek teknolojik araçların olmamasını olumsuz değerlendirmişlerdir.

Katılımcıların yaşadıkları teknik erişim sorunların bireylerin teknolojik okuryazarlık seviyesiyle ilgili olduğu söylenebilir. Chen ve Wang (2010) araştırmalarında uzaktan eğitimde birçok öğrencinin web teknolojilerinin kullanımı açısından kendilerini geliştirmeleri gerektiğini bildirmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafında kurulan ve uzaktan eğitim sürecinde de etkin olarak kullanılan eğitim Bilişim Ağı (EBA) okulda, evde, kısacası gereksinim görülen her yerde bilişim teknolojileri araçlarından faydalanarak etkili materyal kullanımını destekleyip teknolojinin eğitimle bütünleşmesini sağlamayı hedeflemektedir. EBA, sınıf düzeylerine uygun, güvenilir ve doğru e-içerikler sunmak için kolay kullanım seçeneklerini güncellenmeye devam etmektedir (MEB, 2022). Bu kapsamda özellikle okul yöneticileri ve öğretmenlerin farklı ülkelerden gelen öğrencilerin bu platformları daha etkin kullanmaları için rehberlik servisleri ile koordineli farkındalık artırıcı ve bilgilendirici bazı çalışmalar yapmaları önemli görülmektedir.

Zaman/süre boyutunda öğrenci ve veliler eğitim zamanlamasının öğrenciye uygun olmasını olumlu değerlendirirken ders süresinin yetersiz olması ve canlı ders aralarının yetersiz olmasını olumsuz değerlendirmişlerdir.

Literatürdeki birçok çalışmada (Balaman & Hanbay Tiryaki, 2021; Karakaya, Arık, Çimen & Yılmaz, 2020; Özdoğan & Berkant, 2020) uzaktan eğitim sürecinin zaman sınırlamasının olmaması ve derslerin öğrencilere uygun zaman diliminde yapılması açılarından yararlı olduğu belirtilmiştir. Bu çalışmalarda öğrencilerin sabah çok erken kalkmaması, öğrencilerin kendi öğrenme zamanını belirlemesi durumları avantaj olarak belirtilirken ders süresinin yetersiz olması dezavantaj olarak ifade edilmiştir.

Türkiye'deki eğitimin niteliğinin artırılmasına ilişkin öğrenci ve veliler akademik durum, sosyal ilişkiler/iletişim, kültür/sanat/spor, teknik olanaklar ve zaman/süre boyutlarında öneriler geliştirmişlerdir. Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye'ye gelen öğrenci ve veliler Türkiye'de uygulanan uzaktan eğitim uygulamalarının niteliğinin artırılması için temel derslere yönelik ders dışında takviye eğitimler düzenlenmesi, öğrencilerin başka bir ülkeye, başka bir okula almaları için etkili uyum çalışmalarının yapılması, öğrencilerin kendilerini ve çevrelerini tanımaları adına farklı kültürel ve sportif alanlarda müsabakalar ve olimpiyatların düzenlenmesi, katılımcılara teknik destek sağlanması, uzaktan eğitimde verilen eğitim aralarının (teneffüslerin) biraz daha uzatılması gibi öneriler getirmişlerdir.

Can ve Topçuoğlu Ünal (2019) öğrencilerin ana dili kullanma durumlarını desteklemek ve yazma becerilerini geliştirmek için ilk ve ortaöğretim programlarındaki yazı ya da yazılı anlatım ile ilgili derslerin öğretiminin bilgisayar gibi teknik olanaklarla ve çevrimiçi olarak desteklenmesini önemli görmüştür. Bayles (2009) bireylerin uyum sürecinin sağlıklı olması için eğitim ortamlarında genellikle öğrenciler arasındaki kültürel farklılıkları en aza indirilmesini ve evrensel değer ve ilkelerin eğitim uygulamalarıyla ele alınmasını vurgulamıştır. Spomer & Cowen (2001) göçmen öğrencilerin sisteme katılımları için gerekli destek sağlanmadığında derse katılımda güçlükler ve geri çekilme gibi sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Areepattamannil ve Berinderjeet (2013) göçmen öğrencilerin sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak için onları dikkate alan kapsayıcı bir öğrenme ortamının oluşturulmasını önermiştir. Ladson-Billings (2014) sosyal entegrasyonun dağlanması için kültürlerarası politikaların hazırlanmasını önemli görmüştür. Sungur (2022) ise öğrencilerin başarılı olması için oyun ve etkinliğe dayalı değerler eğitimi programlarının uzaktan eğitim yolu ile kazandırılmasını önermektedir.

Bu araştırmanın verilerine bağlı olarak eğitim programlarının uygulayıcısı olan öğretmenlerin, öğretim sürecinde yabancı öğrenci ve velilerinin beklentilerinden haberdar olmaları, uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin özelliklerine göre programlama yapmaları önerilmektedir. Bu kapsamda uygulayıcılara tüm öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinin daha nitelikli olması için etkileşime dayalı, sosyal iletişim odağında çok yönlü programların ve uygulamaların geliştirilmesi önerilmektedir. Sonuç olarak, Türkiye'deki uzaktan eğitim süreci öğrenci görüşlerine göre eğitim ihtiyaçlarının karşılanması açısından gelişmeye devam etmelidir.

Kaynaklar

- Akyüz, Y. (2018). *Türk eğitim tarihi M.Ö. 1000-M.S. 2018*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Allaberdiyev, P. (2007). *Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye'ye yükseköğrenim görmeye gelen öğrencilerin uyum düzeylerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Altıparmak, M., Kurt, İ. D., & Kapıdere, M. (2011). E-öğrenme ve uzaktan eğitimde açık kaynak kodlu öğrenme yönetim sistemleri. *XIII. Akademik Bilişim Konferansı*, Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Areepattamannil, S., & Berinderjeet, K. (2013). Factors predicting science achievement of immigrant and non-immigrant students: A multi-level analysis. *International Journal of Science & Mathematics Education*, 11(5), 1183–1207. <https://doi.org/10.1007/s10763-012-9369-5>
- Balaman, F., & Hanbay Tiryaki, S. (2021). The opinions of teachers about compulsory distance education due to corona virus (Covid-19). *Journal of the Human and Social Science Researches*, 10(1), 52-84.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>
- Bayles, P. (2009). *Assessing the intercultural sensitivity of elementary teachers in bilingual schools in a Texas school district* (Doctoral dissertation). University of Minnesota, Minneapolis.
- Bell, J. (2010). *Doing your research project: A guide for first-time researchers in education, health and social science*. U.K: Oxford University Press.

- Bilgiç, H. G., & Tüzün, H. (2015). Yükseköğretim Kurumları web tabanlı 26. uzaktan eğitim programlarında yaşanan sorunlar. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 26-50.
- Can, E., & Topçuoğlu Ünal, F. (2019). Öyküleyici metin türünde yazma becerisini geliştirmeye yönelik bir uygulama: Kugu merdiveni. *Anadili Eğitimi Dergisi*, 7(1), 190-204.
- Can, N. (1996). Türkiye’de yükseköğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sorunları ve örgütsel yapı. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7, 503-512.
- Chen, L., & Wang, N. (2010). Attitudes to distance education in China. In J. Baggaley & T. Belawati (Eds.), *Distance education technologies in Asia* (pp. 111–126). New Delhi: Sage Publications India.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2000). *Research methods in education* (5th ed.). USA: Routledge.
- Cresswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches* (2. baskı). USA: SAGE Publications
- Cresswell, J. W., & PlanoClark, V. L. (2010). *Designing and conducting mixed method research* (2nd ed.). Sage Publications. CA: ThousandOaks.
- Çağlar, C. (2010). *Karma eğitim sisteminin öğrenci görüşleri ile değerlendirilmesi (Sakarya Üniversitesi Örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Çelik, B. S. (2008). Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğrenciler ile Türkiye Cumhuriyeti öğrencilerinin stresle başa çıkma stratejilerinin karşılaştırılması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(3), 125-132.
- Çeltikçi, O. (2013). Türkiye-Azerbaycan eğitim sistemlerinin karşılaştırılması üzerine bir inceleme. *Bilim ve Kültür*, 2, 37-54.
- Dündar, H. (2016). *Türk dünyasında eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Emin, M. N. (2020). *Koronavirüs salgını ve acil durum eğitimi*. Ankara: Seta Perspektif.
- Gibbons, P. (2003). Mediating language learning: Teacher interactions with ESL students in a content-based classroom. *Tesol Quarterly*, 37(2), 247–273.
- Gül, Y. E. (2019). *Günümüzde Türk Devletlerinde örgün eğitim*. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Güven, İ. (2014). *Türk eğitim tarihi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Hannay, M., & Newvine, T. (2006). Perceptions of distance learning: A comparison of online and traditional learning. *Journal of Online Learning and Teaching*, 2(1), 1–11.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan eğitim*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Karakaya, F., Arık, S., Çimen, O., & Yılmaz, M. (2020). Investigation of the views of biology teachers on distance education during the COVID-19 pandemic. *Journal of Education in Science Environment and Health*, 6(4), 246-258.
- Kaştan, Y. (2015). Türkiye’de göç yaşamış çocukların eğitim sürecinde karşılaşılan problemler. *Uluslararası Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 216-229.
- Kaya Deniz, A. (2020). Covid-19 salgını sürecinde dijitalleşen eğlence anlayışı: Çevrim içi konserler. *Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 191-206.
- Kılıç, R. (2008). Türkiye ve Türk cumhuriyetlerinde eğitim ve kültür meseleleri. 6. *Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi*, Celalabat: Kırgızistan.

- Kıroğlu, K., Kesten, A., & Elma, C. (2010). Türkiye'de öğrenim gören yabancı uyruklu lisans öğrencilerinin sosyo-kültürel ve ekonomik sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 26-39.
- Ko, S., & Rossen, S. (2017). *Teaching online a practical guide*. New York: Routledge.
- Kömürçü, B. (2019). *Sınıfta yabancı uyruklu öğrenci bulunan öğretmenlerin, yabancı uyruklu öğrencilerin varlıklarına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ladson-Billings, G. (2014). Culturally relevant pedagogy 2.0. *Harvard Educational Review*, 84(1), 74–84.
- Liu, S. L. (2008). Student interaction experiences in distance learning courses a phenomenological study. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 11(1), 1-15. <https://www.westga.edu/~distance/ojdl/spring111/Liu111.html> adresinden erişildi.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı) (2022). *Eğitim bilişim ağı*. www.eba.gov.tr adresinden erişildi.
- Myers, M. D. (1997). Qualitative research in information systems. *MIS Quarterly*, 21(2), 241-242.
- OECD (2019). *Education at a glance 2019: OECD indicators*. Paris: OECD Publishing.
- Özdemir, Ç. (2016). *Sivas ilinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin okul iklimine etkisine ilişkin görüşlerin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas
- Özdoğan, A. Ç., & Berkant, H. G. (2020). The examination of stakeholders' opinions on distance education during the COVID-19 epidemic. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 13-43.
- Özkul, R., Kırnık D., Dönük, O., Altunhan, Y., & Altunkaynak, Y. (2020). Uzaktan eğitim uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşleri: Ölçek çalışması. *Turkish Studies*, 15(8), 3655-3667. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.46557>
- Özmen, B. (2012). *Sosyal ağ destekli uzaktan eğitim uygulamalarının öğrenci başarısı ve görüşlerine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Palmer, C., & Bolderston, A. (2018). A brief introduction to qualitative research. *The Canadian Journal of Medical Radiation Technology*, 37(1), 16-19. [https://doi.org/10.1016/S0820-5930\(09\)60112-2](https://doi.org/10.1016/S0820-5930(09)60112-2)
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. Sage Publications; CA: Thousand Oaks.
- Pottie, K., Dahal, G., Georgiades, K., Premji, K., & Hassan, G. (2015). Do first generation immigrant adolescents face higher rates of bullying, violence and suicidal behaviours than do third generation and native born? *Journal of Immigrant and Minority Health*, 17(5), 1557–1566.
- Ron-Balsera, M. (2015). Are schools promoting social and economic integration of migrant and ethnic minorities? The experiences of some young people of Ecuadorian background in Spain. *Journal of Critical Education Policy Studies*, 13(1), 148–172.
- Sattin-Bajaj, C., Barbara, S., Boix-Mansilla, V., & Strom, A. (2020). *Supports for students in immigrant families*. Ed Research for Recovery Project, Brief No. 9.

https://annenbergbrown.edu/sites/default/files/EdResearch_for_Recovery_Brief_9.pdf adresinden erişildi.

- Spomer, M. L., & Cowen, E. L. (2001). A comparison of the school mental health referral profiles of young ESL and English-speaking children. *Journal of Community Psychology*, 29(1), 69-82.
- Sungur, F. P. (2022). *Uzaktan eğitimde müzik dersi kapsamında oyun ve etkinlik temelli değerler eğitimi uygulamalarının ortaokul öğrencilerinin akademik başarıları ve değer algıları üzerindeki etkileri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Şahin, T. E., Esmeray, F. Z., & Akgüney, M. (1993). *Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri ve Türk Topulukları arasında yapılan anlaşmalar, ilişkiler ve faaliyetler*. T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Türk Cumhuriyetleri ve Türk Topulukları Dairesi Yayın No: 1/1.
- Uzeirli, E., & Kılıçoğlu, G. (2021). Investigation of primary teacher training process in Turkey and Azerbaijan. *Education and Science*, 46(207), 375-401.
- Wang, A., & Newlin, M. (2000). Characteristics of students who enroll and succeed in psychology web-based classes. *Journal of Educational Psychology*, 92(1), 137-143.
- Williams, P. (2006). *On-demand tutoring in distance education: Intrinsically-motivated, scalable interpersonal interaction to improve achievement, completion, and satisfaction* (Doctoral dissertation). Brigham Young University, Provo.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, H., & Düğenci, M. (2010). Hizmet içi eğitime farklı bir yaklaşım: E-hizmet içi eğitim. *XII. Akademik Bilişim Konferansı*, Muğla.
- Yılmaz, H., Sakarya, G., Gayretli, Ş., & Zahal, O. (2021). Covid-19 and online music education: A qualitative study on the views of pre-school teacher candidates. *Journal of Qualitative Research in Education*, 28, 283-299.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

During the epidemic period, which affected the Turkish Republics and all the countries of the world, it became necessary to take some measures to provide students with the opportunity to receive a quality education, and the prevalence of distance education applications was increased. In order to protect the physical and mental health of students as well as their academic and social development, structural changes were planned, and enriched education programs were included in the distance education process. This process includes students from their own countries and international students. Because international students are not only the driving force of cultural exchange and the universalization of the education system, but also international students are essential for the workforce of the future, as it will be seen that students integrate to some extent with the host society and have a host country diploma after graduation (OECD, 2019).

Considering the possibility of international students encountering different difficulties in the education system of the country they live in and encountering undesirable situations such as oppression, exclusion, and failure, it was determined in the field research that students do not encounter prejudice or exclusion in Turkey if their own culture and Turkish culture are similar

(Kıroğlu et al., 2010). In this context, although students from the Turkic Republics are members of the same nation, each country has different educational practices and languages of instruction, and each student and parent has different goals and expectations. According to Can (1996), it is essential to determine the students' goals and expectations, give importance to them in practice, and take them into account in planning to achieve quality and efficiency in the education of international students. Because instructional designs made without determining students' expectations do not reach their goals and cannot contribute to the development of individuals.

Purpose

The aim of the study, based on this information, is to determine the opinions of students, and parents who came to Turkey from the Turkic Republics about the distance education practices applied in Turkey during the epidemic period. The research is essential in terms of showing the education, culture and pedagogical closeness between the Turkic Republics and making the education more qualified with the data obtained.

Method

This research, which aims to determine the views of students and parents from the Turkic Republics on distance education in Turkey, has been modeled according to a case study, one of the qualitative research approaches. In this type and level of education, 17 students and ten parents who were observed in education participated. Participants in the study were determined by the purposive sampling method.

Findings

In the distance education process of students from the Turkic Republics, they have expectations in two dimensions: academic and social/cultural development. In terms of academic development, they have expectations such as having a profession, having reliable/correct information, discovering/developing their talents, and learning the Turkish language.

In the dimension of social/cultural development, they have expectations such as developing good relations with friends (cooperation, assistance, etc.), adapting to the environment (cultural, social, climate, geographical location, etc.), feeling happy and safe in the area where they live, developing and protecting morality, and living national and spiritual values.

Regarding the quality of distance education practices carried out in Turkey, students, and parents in terms of academic status; While the education is understandable, the student's participation in the lesson is high, the students develop a positive attitude towards the lessons, and the quality of the content is positive, the students who cannot learn, the insufficient resource support, the inability to understand the measurement-evaluation system and the high number of students in the live lesson negatively evaluate it.

There are student and parent suggestions for improving the quality of education in Turkey. Students and parents have developed suggestions regarding academic status, social relations/communication, culture/art/sports, technical possibilities, and time.

Discussion and Conclusion

In the distance education applications carried out in Turkey, students; It has been concluded that there are academic development expectations such as having a profession, having reliable-accurate information, discovering-developing their talents, overcoming the fear of failure, and learning the Turkish language. Students; Social development such as developing good relations with friends (cooperation, cooperation, etc.), adapting to the environment (cultural, social, climate, geographical location, etc.), feeling happy and safe in the area where they live, developing and protecting moral sense, learning and living national and spiritual values have expectations.

Regarding the quality of distance education applications, students and their parents; academic status, social relations/communication, culture/art/sports, technical possibilities, and time dimensions. Students and parents determine the quality of distance education practices carried out in Turkey in terms of academic status; It is positive in terms of the clarity of the education, the high participation of the students in the lesson, the positive attitude of the students towards the lessons and the quality of the content; They see it negatively in terms of the fact that there are students who cannot learn, the lack of resource support, the inability to understand the measurement-evaluation system and the high number of students in the live lesson.

In the dimension of social relations/communication; While students and parents positively evaluate the continuation of social activities (face-to-face or online), students' adaptation to the classroom, and teachers' care towards students, they negatively evaluate the lack of teacher-student communication, insufficient social-emotional development levels of students and insufficient development of friendly relations between students.

Based on the data of this research, it is suggested that teachers, who are the implementers of education programs, should be aware of the expectations of international students and their parents in the teaching process and that they should program according to the characteristics of the students in the distance education process. In this context, it is recommended that practitioners develop multifaceted programs and practices based on interaction and social communication in order to make the distance education process for all students more qualified. As a result, the distance education process in Turkey should continue to evolve in terms of meeting the educational needs according to the students' views.

Etik İzin

Yapılan bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Bu çalışma için etik kurul izni İnönü Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma Etik Kurulu'nun 23.08.2021 tarihli ve 2021/15-14 numaralı kararı ile alınmıştır.